

GERUND GERUNDS

Gerund fe'ning shaxssiz shakli bo'lib, uni fe'ning otlashgan shakli deb atash ham mumkin. Gerund har qanday fe'ning o'zagiga “-**ing**” qo'shimchasini qo'shish orqali yasaladi. O'zbek tilida fe'ning bunday shakli so'z o'zagiga **-sh, -ish, -moq** qo'shimchalaridan birini qo'shish orqali yasaladi.

Masalan: **read + ing, study + ing, work + ing** (o'qish, o'rganish, ishlash). Gerund fe'ning hozirgi zamon sifatdosh (present participle) shakli bilan bir xil yasaladi.

Running is useful for health (*gerund*).

Yugurish sog'liq uchun foydali.

The **smoking** boy is my friend (*participle*).

Chekayotgan bola mening do'stim.

Ba'zi fe'l o'zaklariga **-ing** qo'shimchasini qo'shishda ayrim imlo o'zgarishlari sodir bo'ladi.

write+**ing** – writing

take+**ing** – taking

come+**ing** – coming

put+**ing** – putting

run+**ing** – running

swim+**ing** – swimming

tie+**ing** – tying

die+**ing** – dying

lie+**ing** – lying

Gerund har qanday otlar kabi predloglardan keyin qo'llanish xususiyatiga ega.

I thanked her **for giving** me the dictionary.

Menga lug'at berganligi uchun unga minnatdorchilik bildirdim.

Fred confessed **to stealing** the jewels.

Fred qimmatbaho toshlarni o'g'irlaganini tan oldi.

Gerund egalik kelishigidagi otlar va egalik olmoshlari

bilan ishlatilishi mumkin.

They objected to **Helen's taking** part in this expedition.

Ular Helenning ushbu ekspeditsiyada ishtirok etishiga qarshilik qilishdi.

He insisted on **their sending** the goods by train.

U mollarni poyezdda jo'natish fikrida turib oldi.

Gerund gaplarda quydagi vazifalarda keladi:

1. Predlogli to'ldiruvchi:

She is fond **of reading**.

U o'qishni yaxshi ko'radi.

We succeeded **in finishing** our work in time.

Biz ishimizni o'z vaqtida yakunlashga erishdik.

2. Aniqlovchi (ko'p hollarda otdan keyin **of** predlogi bilan):

There are different ways of **doing it**.

Buni amalga oshirishning turli yo'llari mavjud.

We have no objection to **apprehending** the criminal.

Jinoyatchini qo'lga olishga hech qanday qarshiligimiz yo'q.

3. Hol (turli predloglar bilan):

After **saying** this he left the room.

Shuni aytgach, u xonadan chiqib ketdi.

He improved his pronunciation by **reading** aloud every day.

U har kuni baland ovozda o'qish yo'li bilan o'z talaffuzini yaxshiladi.

He left Tashkent without **leaving** his address.

U o'z manzilini qoldirmasdan Toshkentdan jo'nab ketdi.

4. Ega vazifasida:

Smoking is harmful for health.

Chekish sog'liq uchun zararli.

5. Kesim vazifasida:

Her favourite occupation **is skating**.

Uning sevimli mashgʻuloti changʻida uchish.

6. Vositali toʻldiruvchi vazifasida:

He suggested **discussing** this question at the conference.

U bu masalani konferensiyada muhokama qilishni taklif etdi.

Gerund noaniq va perfekt (tugal) shakllariga ega.

He is proud of **winnig** the chess tournament.

U shaxmat boʻyicha bellashuvda gʻolib boʻlishlikdan faxrlanadi.
(noaniq)

He is proud of **having won** the first place in the chess tournament.

U shaxmat boʻyicha bellashuvda gʻolib boʻlganidan faxrlanadi.
(tugal)

Oʻtimli feʼllardan yasalgan gerundlar oddiy va majhul nisbatlarda kelishi mumkin.

	<i>Active</i>	<i>Passive</i>
<i>Indefinite</i>	asking	being asked
<i>Perfect</i>	having asked	having been asked

He likes **asking** questions.

U savol berishni yaxshi koʻradi.

He likes **being asked** questions.

Unga savol berishlarini yaxshi koʻradi.

A burglar entered the room without **noticing** housekeeper.

Oʻgʻri uy egasini payqamay xonaga kirdi.

A burglar entered the room without **being noticed** by anybody.

Oʻgʻri hech kimga sezdirmasdan xonaga kirdi.

Gerunddan keyin ravish kelishi mumkin:

He likes **walking quickly**.

U tez yurishni yaxshi koʻradi.

The teacher insists on the boy's **reading slowly**.

Oʻqituvchi bolaning sekin oʻqishini talab qiladi.